

У меморандумі згадується також прийнятий минулого року закон про трансфертні ціни. З метою оптимізації оподаткування та боротьби з ухиленням від сплати податків в Україні скасована можливість вибору великими платниками податків податкових агентів. На даний момент 60% таких платників обслуговуються поза спеціальних інспекцій. До кінця року уряд зобов'язується звести **обслуговування всіх великих платників податків у єдиний спеціальний офіс**, йдеться в Меморандумі. Найважливішою частиною реформи енергетичного сектора є **реформування Нафтогазу**. Перед урядом стоїть завдання скоротити дефіцит держкомпанії до 3,1% ВВП в поточному році й усунути його у 2017 році. З цією метою були підвищені тарифи на газ для населення та бізнесу.

Висновки та подальші дослідження. Поступове підвищення ціни газу триватиме до квітня 2017 року. Щодо дерегуляції і поліпшення бізнес-клімату, ще у жовтні минулого року була прийнята стратегія реформ на 2014–2017 рр. Тоді ж було прийнято низку законів, спрямованих на боротьбу з корупцією та відмивання грошей. Незважаючи на це, боротьба з корупцією на вищих рівнях влади надзвичайно ускладнена, зазначається в меморандумі. Тому уряд має намір зміцнити законодавчу базу роботи Національного антикорупційного бюро. Також діяльність НАБ (національного антикорупційного бюро) підлягатиме громадському нагляду, у зв'язку з чим пропонується щорічно звітувати про виконану роботу.

Після прийняття відповідних законів НАБ зможе **проводити розслідування на найвищих рівнях**, включаючи колишніх президентів України, і отримає доступ до всієї необхідної інформації, включаючи ту, на яку поширюється банківська таємниця. Боротьба

з відмиванням грошей буде також пов'язана з впливовими політичними особами. НБУ і Служба фінансових розслідувань вивчатимуть підозрілі транзакції, пов'язані з такими особами. Зазнає змін існуюча система **розкриття інформації про доходи високопоставлених чиновників**.

Перегляд системи планували завершити до кінця березня 2015 р., але він і досі триває. Така інформація обов'язково повинна включати відомості про власність і контроль над якими-небудь фондами або іншими активами (визначеними FATF). Таким чиновникам заборонять отримувати дорогі подарунки.

На нашу думку, МВФ та Світовий Банк спрямовують свої зусилля переважно у бік створення стійкої фінансової системи. Процес поступової трансформації співпраці України з СБ може надати позитивної динаміки у майбутньому. При цьому виявлені пріоритети у наданні допомоги з боку МВФ з метою подолання загрозливих політико-економічних та соціально-психологічних дисбалансів як наслідку деструктивного конфлікту між інтеграцією України євразійською та європейською.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Сльозко О.О. Валютна глобалізація і регіоналізація в контексті геоекономічних трансформацій / Интеграционные приоритеты Украины в современном геэкономическом пространстве. – Симферополь : Таврический национальный университет имени В.И. Вернадского, 2013. – С. 91-95.
2. Study by The Vienna Institute for International Economic Studies (wiiw) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://wiiw.ac.at/how-to-stabilise-the-economy-of-ukraine-p-3562.html>.
3. Меморандум взаєморозуміння між Урядом України та МВФ (12.04.2015).

УДК 101:35 (07)

Туровська О.А.
слухач I курсу докторантури
Папського університету Іоана Павла II у Кракові

ФІЛОСОФІЯ ШВЕЙЦАРСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

На прикладі Швейцарії проаналізовано парадигму філософії управління, яка націлена на формування ефективного керування складними соціально-економічними системами в умовах глобалізації. Встановлено, що місце і роль філософії у державному управлінні наочно розкриваються через певні моделі державного управління. Доведено, що в умовах глобалізації світ вступає у нову реальність, яка вимагає від нього жити за принципами «глобального онлайну», тобто розвиватися в унісон з іншими державами, творити глобальну державну політику відповідно до технології, апробованої уже державами – лідерами геополітичного розвитку. Обґрунтовано, що Швейцарія є класичним прикладом багатонаціональної федеративної держави, яка формувалася понад 700 років та поступово накопичувала принципи та механізми реалізації державної влади. Швейцарія очолює рейтинг найбільш конкурентоспроможних економік Всесвітнього економічного форуму, випереджаючи Сінгапур, Фінляндію, Німеччину та США. Доведено, що економічної стабільності Швейцарія завдячує не «жорстким» (орієнтованим на виробництво сировинних товарів), а насамперед «м'яким» чинникам соціально-економічного розвитку, до яких належать, зокрема, якість системи освіти, політична стабільність, орієнтація на виробництво високоякісних послуг та інноваційну діяльність, а також ставлення працівників до своєї роботи.

Ключові слова: філософія управління, держава, Швейцарія, глобалізація, економічний розвиток, політика.

Туровская О.А. ФИЛОСОФИЯ ШВЕЙЦАРСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

На примере Швейцарии проанализирована парадигма философии управления, которая нацелена на формирование эффективного управления сложными социально-экономическими системами в условиях глобализации. Установлено, что место и роль философии в государственном управлении наглядно раскрываются через определенные модели государственного управления. Доказано, что в условиях глобализации мир вступает в новую реальность, которая требует от него жить по принципам «глобального он-лайна», то есть развиваться в унисон с другими государствами, творить глобальную государственную политику в соответствии с технологией, апробированной уже государствами – лидерами геополитического развития. Обосновано, что Швейцария является классическим примером многонационального федеративного государства, которое формировалось более 700 лет и постепенно накапливало принципы и механизмы реализации государственной власти. Швейцария возглавляет

рейтинг самых конкурентоспособных экономик Всемирного экономического форума, опережая Сингапур, Финляндию, Германию и США. Доказано, что экономической стабильности Швейцария обязана не «жестким» (ориентированным на производство сырьевых товаров), а прежде всего «мягким» факторам социально-экономического развития, к которым относятся, в частности, качество системы образования, политическая стабильность, ориентация на производство высококачественных услуг и инновационной деятельности, а также отношение работников к своей работе.

Ключевые слова: философия управления, государство, Швейцария, глобализация, экономическое развитие, политика.

Turovska O.A. PHILOSOPHY SWISS GOVERNMENT UNDER GLOBALIZATION

The example of Switzerland helped to analyze the paradigm of the philosophy of management, which is aimed at forming an effective control of complex social and economic systems in the context of globalization. It was established, that the place and role of philosophy in government is clearly revealed through certain models of public administration. It was also proved, that a new reality is entering a globalized world and demands from it living by the principles of so-called «global on-line» that is to develop in unison with other countries, to create global public policy according to the technology already tested by the leaders of geopolitical development. It was proved that Switzerland is a classic example of a multinational federal state, which had been forming for more than 700 years and gradually accumulated the principles and mechanisms of implementation of the government. Switzerland is on the top of the most competitive economies in the World Economic Forum. Singapore, Finland, Germany and the United States go after it. It was noted, that Switzerland is economically stable thanks to not «hard» (focused on the production of commodities), but «soft» factors of socio-economic development, which include, in particular, the quality of education, political stability, a focus on production of high-quality services and innovations, as well as employees' attitude to their work.

Keywords: philosophy of management, state, Switzerland, globalization, economic development, politics.

Постановка проблеми. У пересічного громадянина Швейцарія асоціюється насамперед з банками, надійними годинниками, смачним шоколадом і сиром, альпійськими луками і надзвичайно високим рівнем життя. Країна, яка не має ні виходу до моря, ні значних природних ресурсів, будучи однією із найбідніших країн Європи до середини XIX–початку XX століття, здобула фінансово-економічну та соціальну стабільність. Станом на 2015 р. Швейцарія очолює рейтинг найбільш конкурентоспроможних економік Всесвітнього економічного форуму, випереджаючи Сингапур, Финляндію, Німеччину та США. Економічна стабільність Швейцарія завдячує не орієнтованим на виробництво сировинних товарів, а насамперед чинникам соціально-економічного розвитку, до яких належать, зокрема, якість системи освіти, політична стабільність, орієнтація на виробництво високоякісних послуг та інноваційну діяльність, а також ставлення працівників до своєї роботи. Запорук конкурентоспроможності – інноваційність і розвиток наукоємних галузей економіки.

Швейцарія є однією із найрозвинутіших країн світу. Політика нейтралітету дозволила уникнути розрухи після двох світових війн. Низьке оподаткування у банківському секторі економіки дозволило створити найсильнішу кредитно-фінансову систему. Активи другого за розміром у світі й самому великому банку Швейцарії «UBS» досягають майже одного трильйона доларів. Швейцарські банки вважаються надійними і перспективними, розплатитися платиновою кредитною карткою банку UBS вважається ознакою гарного тону [10]. При цьому однією із передумов стрімкого розвитку країни було формування особливості філософії управління, яка адаптувалася під різні історичні періоди.

Актуальність дослідження філософії управління зумовлена багатоманітними факторами, і в першу чергу – потребами практики управління, необхідністю подальшого розвитку його теорії, а також внутрішньою логікою самої філософії. У сучасних умовах прагнення зайняти гідне місце серед розвинутих країн потребує освоення передового світового досвіду, визначаючи тим самим нове бачення всієї управлінської проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем державного управління в умовах глобалізації присвячено наукові праці провідних учених: Р. Арона, Д. Белла, З. Бжезинського, О. Тоффлера, Р. Робертсона, І. Валлерстайна, Е. Гідденса,

М. Кастельса, Ф. Фукуями, М. Уотерса, С. Гантінгтона; українських вчених – В. Андрущенко, В. Волинка, С. Кримського, В. Ляха, М. Поповича, В. Горського, В. Воронкової, В. Пазенка, М. Михальченка, М. Степика, В. Беха, Ю. Бех, С. Попова. Однак, з огляду на динамічний розвиток сучасного світу, дослідження цієї проблематики вимагає постійних наукових дискусій.

Постановка завдання. Метою статті є формування сучасної концепції філософії управління в умовах глобалізації на прикладі Швейцарії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний світ дуже складний, суперечливий, динамічний, і місце людини в цьому світі, її мобільність і творчість завжди вимагатимуть постійного філософського аналізу й осмислення [3]. Філософія як методологія пізнання і соціальної дії окреслює магістральні шляхи розвитку суспільства, визначає основні тенденції духовно-практичного осягнення світу, постійно актуалізує докорінні проблеми людини і буття на шляхах утвердження високих загальнолюдських цінностей [8].

Еволюція поглядів на роль і місце держави у суспільному розвитку пройшла шлях від ототожнення держави і суспільства до устороннього розгляду взаємовідносин між державою, суспільством і людиною [2]. Місце і роль філософії у державному управлінні наочно розкривається через певні моделі державного управління: 1) елементарна модель управління; 2) часова спіраль послідовного публічного управління; 3) трикутник держава-суспільство-людина; 4) політико-адміністративна модель державного управління [1]. Країни, які змогли вдало підібрати моделі державного управління мають позитивні результати економічного та соціального розвитку.

Швейцарія – федеративна парламентська республіка, державне управління якої регулюється положеннями конституції від 1999 р. [9]. Швейцарія є класичним прикладом багатонаціональної федеративної держави. Виникла Швейцарська Конфедерація у 1291 р. і витримала більш, ніж 700 років випробувань історією, відповідно, за такий тривалий час поступово накопичувалися принципи та механізми реалізації державної влади [7]. У Швейцарії діє принцип прямого народовладдя, що надає громадянам можливість широкої участі у вирішенні державних справ. Демократичні засади здійснення управління закладені у Конституції Швейцарської Конфедерації.

Поширеним є принцип правової упорядкованості, який полягає у законодавчому визначенні основних аспектів цілей, функцій, структур, процесу державного управління [9]. Швейцарія, входячи у романо-германську правову систему, однак має низку специфічних рис. Правове впорядкування у сфері виконання законів та інших нормативно-правових актів щодо державного управління проводилося шляхом внесення кількох десятків поправок до Конституції 1874 р. І лише у 1999 р. було прийнято Конституцію Швейцарської Конфедерації. Саме у ній знаходимо перелік принципів державного управління: єдиний державно-правовий простір із збереженням національних, релігійних, культурних та інших традицій кантонів; територіальної цілісності федерації, при можливості зміни складових і території кантону; рівність кантонів; суспільна згода; суверенітет кантонів, обмежений федеральною конституцією [4].

Встановити вичерпний перелік складових економічного успіху Швейцарії важко, однак пропонуємо розглянути найважливіші, на нашу думку. Швейцарія характеризується надзвичайно ефективними та прозоро функціонуючими інституціями. Управління країною здійснюється «знизу догори», тобто переважна більшість питань, пов'язаних із соціальним забезпеченням, освітою, транспортом, вирішуються на рівні місцевих громад, і лише питання, що не можуть бути вирішені на місцях, належать до компетенції кантонів. На найвищому, федеративному рівні вирішуються лише питання, що закріплені в Конституції Швейцарії. Децентралізація та прогнозованість політичної системи, безумовно, є надзвичайно важливою складовою економічної стабільності. До цього можна додати і славнозвісну політику нейтралітету Швейцарії: з середини XIX століття держава не брала участі у збройних конфліктах, у тому числі й вдалося оминати й обидві світові війни XX століття [6]. Це допомогло вберегти країну від руйнації та заощадити на військових витратах.

Починаючи з року заснування у Швейцарії було проведено понад 200 референдумів, присвячених найрізноманітнішим питанням кантонального та федерального життя. Перший загальнонаціональний референдум стосувався ухвалення другої Конституції Гельветики від 1802 року, однак основні засади функціонування цього правового інституту були затверджені уже з Конституцією 1874 р. [9]. У повенний період Швейцарія провела дві третини референдумів серед усіх проведених у демократичних країнах.

Важливу роль у державотворенні тут відіграють не лише референдуми. Саме народна ініціатива як вияв влади громадян є свідченням їх залучення до загальнодержавних справ. Тобто пересічні жителі країни не лише схвалюють чи відхиляють ініціативи обраних представників влади, а й самі генерують ідеї поліпшення життя на кантональному і навіть загальнодержавному рівнях [5; 11]. Наприклад, сто тисяч громадян Швейцарії можуть ініціювати повний перегляд Союзної конституції.

Обов'язковим предметом референдуму народу і кантонів є питання зміни Союзної конституції, приєднання до міжнародних організацій та організації колективної безпеки. Питання ж менш глобального, проте гострішого соціального характеру також є предметом народного голосування. Так, у березні 2013 р. швейцарці підтримали ідею скорочення грошових виплат топ-менеджерам великих компаній, оскільки їхня заробітна плата, за даними Swiss Federation of

Trade Unions, у 2011 р. перевищувала доходи найменш оплачуваних працівників у 93 рази. Молодіжний рух соціал-демократичної партії Швейцарії висунув нову ініціативу, за якою помісячна зарплата топ-менеджерів має дорівнювати 12-місячному доходу найменш оплачуваного працівника компанії. Це один із останніх прикладів: народ Швейцарії вирішив, що їхня держава не подаватиме заявки для проведення Олімпійських ігор 2022 р., позаяк проти цього виступили жителі кантону Граубюнден [10].

Важливу роль для країни відіграє малий та середній бізнес, який у Швейцарії надзвичайно розвинений. За даними федерального департаменту закордонних справ, 99% підприємств Швейцарії мають не більш як 250 найманих працівників, а дві третини від загальної кількості найманих робітників задіяні саме в малому та середньому бізнесі [9]. Відсутність корупції та легкість відкриття бізнесу роблять Швейцарію привабливою як для національних, так і для іноземних підприємців.

Дуже важливими для розвитку економіки країни є надійні фінансові інституції – банки та страхові компанії, які розвинулися великою мірою завдяки швейцарській політиці нейтралітету. У той час коли більшість європейських країн долали наслідки воєн і гіперінфляцію, швейцарці зуміли втримати курс франка та запровадили у 1934 р. законодавство про банківську таємницю, відповідно до якого розкриття інформації про клієнта стало кримінальним злочином. Дані зміни привабили у країну надзвичайну кількість капіталу. За даними Boston Consulting Group, станом на 2014 р. у банках Швейцарії перебувало приблизно 30% від усього офшорного капіталу [7]. Під час останньої світової кризи банківська система Швейцарії дещо похитнулася – один із найбільших банків країни UBS опинився під загрозою банкрутства, але втримався, отримавши допомогу від держави.

Важливою складовою ефективного управління у Швейцарії є інститут прямої демократії (референдум і право народної ініціативи), інструмент, що дозволяє народу і суб'єктам федерації ефективно брати участь у здійсненні державної влади. Пряма демократія змушує федеральну владу постійно шукати компромісні рішення, враховуючи інтереси всіх зацікавлених груп.

Проведені дослідження показали, що досвід Швейцарської філософії управління можна застосовувати у багатьох країнах для формування принципів здійснення влади, що сприятиме продуктивнішій, більш плідній роботі під час прийняття законів, контролю за законами і розв'язанні конфліктів при їх реалізації. Концепції Швейцарського управління можливо використовувати і під час теоретичного обґрунтування деяких принципів управління (децентралізація, законність, поділ влади) і подальшої їх реалізації із урахуванням особливостей розвитку системи державного управління і управлінської діяльності.

Висновки з проведеного дослідження. В умовах глобалізації світ вступає в нову реальність, яка вимагає від нього розвиватися в унісон з іншими державами, творити глобальну державну політику відповідно до технології, апробованої вже державами – лідерами геополітичного розвитку. У результаті такого тотального впливу глобалізації змінюється специфіка розвитку світу, трансформаційно-модернізаційних змін зазнають традиційні форми соціальної організації, на зміну яким приходить глобальне суспільство, глобальне інформаційне суспільство, глобальне масове суспільство, мережеве суспільство

(суспільство мережевих структур) та суспільство глобального ризику. У даних умовах необхідною для кожної держави є ефективна управлінська філософія яка дозволяє пристосовуватися до швидких змін сучасного світу.

Проведені дослідження показують, що у Швейцарії виробилася унікальна філософія державного управління. По-перше, малі та середні підприємства є основою підвалиною успішної економіки. У сучасних умовах спрощення та більша прозорість умов ведення бізнесу – запорука інвестиційної привабливості та становлення в країні стабільного середнього класу. По-друге, навіть не маючи достатніх ресурсів, але спираючись на сильний людський капітал, можна відшукати свою ринкову нішу та виробляти високотехнічні товари і послуги. По-третє, змін на краще годі очікувати без зміни нашого ставлення до свого життя та обов'язків. Досвід Швейцарії вчить нас, що не треба боятися професійно-технічної освіти, адже саме такі навички можуть вберегти від безробіття, особливо під час кризи.

Проведений аналіз історичного становлення швейцарської держави свідчить про те, що ефективність управління досягається багатомістовими прагненнями і зусиллями, побудованими на принципах централізації, субсидіарності і збереження багатоманіття організаційних структур. Швейцарський федералізм сформував систему принципів і методів «союзу в різноманітності». Децентралізована конфедерація, якою є Швейцарія, акумулює сили, постійно розкриваючи регіональний і національний потенціал, спрямовуючи його на досягнення загальної мети. Принципи організації дають змогу функціонувати різноманітним автономним системам, забезпечуючи їх участь у досягненні цілей динамічно розвинутого

суспільства. У результаті зберігається самобутність регіонів, ефективна система взаємозв'язків державних і громадських інститутів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Войтович Р. Вплив глобалізації на систему державного управління (теоретико-методологічний аналіз) : монографія / Радмила Войтович ; за заг. ред. В.М. Князева. – К. : Вид-во НАДУ, 2007. – 640 с.
2. Воронкова В.Г. Соціально-орієнтоване державне управління: монографія / В.Г. ISSN 2072–1692. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2013. № 52 Воронкова, О.О. Фурсін, Н.В. Сапа, під ред. д.ф.н., професора В.Г. Воронкової, Запоріж. держ. інж. акад. – Запоріжжя : ЗДІА, 2011 – 256 с.
3. Державне управління: філософські, світоглядні та методологічні проблеми: монографія / за ред. д-ра філос. наук, проф. В. М. Князева. – К. : Вид-во НАДУ ; Міленіум, 2003. – 320 с.
4. Друкер П.Ф. Практика менеджмента : [пер. с англ.]. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2000. – 398 с.
5. Інститут економічних досліджень і політичних консультацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ier.com.ua/files/Projects/>.
6. Мировая экономика: прогноз до 2020 года / под ред. А.А. Дынкина. – М. : Магистр, 2008. – 429 с.
7. Обзор экономики Швейцарии [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ved.gov.ru/exportcountries/ch/about_ch/eco_ch/2015.
8. Філософія : навч. посіб. / за ред. І.Ф. Надольного. – 7-е вид. – К. : Вікар, 2007. – 457 с.
9. Швейцарія (Швейцарська Конфедерація) – загальний огляд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.textreferat.com/referat-4179.html> 2015.
10. Економіка Швейцарії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://babyforex.ru/shkola/universiteti/2_kurs/profilii_stran/shvejcarija/2015.
11. Adam Swift Wprowadzenie do Filozofii Politycznej / Swift Adam // Wydawnictwo WAM. – Kraków, 2010. – 228 s.

УДК 336.22.02:339.923:061.1ЄС

Щава Р.П.

*кандидат наук з державного управління,
докторант кафедри міжнародного обліку і аудиту
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

ГЛОБАЛЬНІ ВЕКТОРИ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

У статті розглядається одна з найважливіших складових єдиної фінансової системи регіонального угруповання – бюджетна система – на прикладі наднаціональної бюджетної системи Європейського Союзу. Особлива увага приділяється історії її формування через виділення певних часових рамок.

Ключові слова: бюджетна політика, фінансова політика, бюджет, витрати бюджету, доходи бюджету, Пакет Делора.

Щава Р.П. ГЛОБАЛЬНЫЕ ВЕКТОРЫ БЮДЖЕТНОЙ ПОЛИТИКИ В ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ

В статье рассматривается одна из важнейших составляющих единой финансовой системы региональной группировки – бюджетная система – на примере наднациональной бюджетной системы Европейского Союза. Особое внимание уделяется истории ее формирования через выделение определенных временных рамок.

Ключевые слова: бюджетная политика, фискальная политика, бюджет, расходы бюджета, доходы бюджета, Пакет Делора.

Schava R.P. GLOBAL VECTOR BUDGET POLICY IN THE EUROPEAN UNION

In the article one of the most important components of a single financial system of regional groups – the budgetary system – the example of a supranational European Union budget system. Particular attention is paid to the history of its formation through selection of certain time frame.

Keywords: fiscal policy, fiscal policy, budget, budget expenditures, budget revenues, Delors package.